

Kindness, Peace, Equality, Love

Методичні рекомендації до виконання

курсного проєкту зі спеціалізації «Англійська мова:

організовуємо інклюзивне
освітнє середовище

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Івано-Франківський фаховий коледж

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ
ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «АНГЛІЙСЬКА МОВА»**

**організуємо інклюзивне освітнє
середовище в початковій школі і ЗДО**

У посібнику розкрито змістові, організаційні, методико-дидактичні основи реалізації курсових проєктів студентами четвертого курсу педагогічного відділення спеціалізації «Англійська мова». Рекомендації враховують та будуються на теоретичних знаннях та практичних навичках, отриманих під час вивчення фахових та споріднених дисциплін і проходження навчальної та виробничої практик. Потреба організації інклюзивного освітнього простору базується на даних імплементаційних досліджень та зосереджується на впровадженні системних змін в освіті та суспільстві. Виконання студентами курсових проєктів підтверджує компетентності майбутніх педагогів – підтримання взаємозв'язку між цінностями початкової освіти, напрямками освіти (змістом), процесом формування досвіду учня в різних видах діяльності, що забезпечують освітній результат – компетентність школяра а також умов, за яких ці компетентності можуть бути досягнуті. Посібник буде корисним для студентів, педагогів, фахівців з інклюзії, батьків.

Рекомендовано до друку Педагогічною радою Івано-Франківського фахового коледжу Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Протокол № від . 2021)

Методичні рекомендації до виконання курсового проєкту зі спеціалізації «Англійська мова: організовуємо інклюзивне освітнє середовище в ПО і ЗДО» / автор-укладач С. М. Сидорів. Івано-Франківськ, 2021. 28 с.

Рецензенти:

О. Д. Селепій - спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії професійної та практичної підготовки спеціальності «Дошкільна освіта» Івано-Франківського фахового коледжу Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

О. А. Тельна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри корекційної освіти та спеціальної психології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

(с) С. М. Сидорів, 2021

ПРИМІТКИ

Вступ

Курсовий проєкт – самостійна, навчально-пізнавальна, творча, наукова робота індивідуально-групового характеру, яка відображає рівень компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок студента, здатність до професійної та дослідницької діяльності. Виконання студентами курсових проєктів – важлива форма підготовки фахівців, яка забезпечує формування у майбутніх педагогів наукового підходу до організації освітнього процесу у закладах освіти.

Підсумком методичної підготовки студентів спеціальності "Початкова освіта" спеціалізації "Англійська мова " є підготовка і захист курсового проєкту, який відіграє важливу роль у формуванні дидактико-проєктувальних умінь студентів та служить показником готовності до професійного викладання англійської мови у закладах дошкільної освіти.

До курсового проєкту висувається ряд **ВИМОГ**, основними з яких є:

- цілеспрямованість у вирішенні завдань, що поставлені перед студентом;
- відповідність курсового проєкту сучасним умовам розвитку освіти в Україні;
- чіткість структури та логічність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації та доказовість висновків;
- лаконічність формулювань;
- узагальнення результатів та обґрунтованість пропонованих практичних рекомендацій.

Метою курсового проєкту є формування у студентів навиків самостійного проведення досліджень у галузях фахової методики та суміжних дисциплін з перспективою

подальшого впровадження результатів у теорію і практику професійної освіти.

Основними **завданнями** курсового проектування є:

- поглиблювати теоретичні знання та надавати практичні уміння у процесі самостійного вирішення конкретних завдань із педагогіки, психології та фахових методик у закладах дошкільної освіти;
- формувати компетентності щодо формулювання педагогічно-методичних завдань та вибору методів їх вирішення і реалізації в конкретних сучасних умовах професійної діяльності;
- розвивати навички самостійної роботи, пов'язаних з темою проекту;
- закріплювати уміння користуватися спеціальною літературою з питань проектування, довідниками, словниками, стандартами та іншими довідковими матеріалами;
- виробляти у студентів уміння самостійного педагогічного аналізу та обґрунтування методичних проектних розробок;
- розвивати наукові здібності студентів і залучати їх до науково-дослідницької роботи.

Структура, обсяг, вимоги до оформлення курсових проектів

Складовими елементами курсового проекту є **науково-дослідна частина та курсовий продукт** (практична творча доробка). Науково-дослідна частина складається з титульної сторінки, плану реалізації проекту, змісту, пояснювальної записки, вступу, розділів теоретичної та практичної частини / продукту, висновків, списку

ДЖЕРЕЛА

- Методичні вказівки до виконання курсового проекту зі спеціалізації «Англійська мова» / уклад. І. М. Кравченко, С. М. Сидорів. Івано-Франківськ, 2020.
- Навчальний курикулум з інклюзивної освіти / уклад. Л. М. Сидорів, О. А. Тельна, Т. М. Цегельник, С. П. Яланська, Н. М. Атаманчук, О. С. Деркачова, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 198 с.
- Освітні технології : навчально-методичний посібник / за ред. О. М. Пехоти. – К. : АСК, 2002. – 255 с., с.152-154
- Селепій О.Д., Салига І.М. Основні вимоги до виконання і захисту курсових проектів: методичні рекомендації / О.Д.Селепій, І.М.Салига – Івано-Франківськ: 2020. – 31 с.
- Федорчук В.В. Педагогічні технології в початковій школі: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: видавець ПП Зволейко Д.Г., 2014

<https://scratch.mit.edu/>

<https://graasp.eu>

Багато візуальних ідей на Pinterest:

[https://www.pinterest.com/search/pins/?q=teaching%20english%20to%20kids%20inclusive%20education&rs=typed&term_meta\[\]=teaching%7Ctyped&term_meta\[\]=english%7Ctyped&term_meta\[\]=to%7Ctyped&term_meta\[\]=kids%7Ctyped&term_meta\[\]=inclusive%7Ctyped&term_meta\[\]=education%7Ctyped](https://www.pinterest.com/search/pins/?q=teaching%20english%20to%20kids%20inclusive%20education&rs=typed&term_meta[]=teaching%7Ctyped&term_meta[]=english%7Ctyped&term_meta[]=to%7Ctyped&term_meta[]=kids%7Ctyped&term_meta[]=inclusive%7Ctyped&term_meta[]=education%7Ctyped)

використаних джерел, додатків. Текст роботи набирається і роздруковується.

Оформлення роботи згідно ДСТУ № 8302:2015:

- односторонній друк;
- стандартний розмір паперу 297*210, тобто аркуш А4;
- шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, колір – чорний, рівномірна щільність. Розрідження й ущільнення заборонені. Таблична інформація може бути 12 кеглем;
- для назв структурних елементів використовується той же кегль, але великі літери;
- кожен розділ починається з нової сторінки, крапка в кінці заголовка не ставиться;
- витримується інтервал між заголовком і підзаголовком – один пропущений рядок при текстовому наборі на комп'ютері;
- відступ в абзацах – 1,25 см; поля: ліве – 3см, праве – 1,5 см, верхнє – 2 см, нижнє – 2 см;
- нумерація сторінок – правий верхній кут сторінки; нумерація сторінок у додатках не проводиться;
- ілюстрації та таблиці нумерують послідовно в межах розділу (Рис. 1.2. (другий рисунок розділу 1; Таблиця 2.3. (третя таблиця розділу 2). Ілюстрації та таблиці у додатках не нумерують;

Титульний аркуш є першою сторінкою курсового проекту, потім розміщують план реалізації проекту та зміст. Ці сторінки включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують, таким чином, нумерацію проставляють, починаючи з паспорту проекту.

Зразок оформлення титульного аркуша наведено в Додатку А. Зразок оформлення змісту наведено в Додатку Б. План реалізації проекту (орієнтовний) наведено в Додатку В. Додаток Г містить взірець паспорту курсового

проєкту, Додаток Д – правила оформлення списку використаних джерел, Додаток Ж – зразок Анотації до курсового проєкту-ту.

Обсяг науково-дослідної частини курсового проєкту до 15-25 сторінок машинописного тексту. Текст кожної із вказаних структурних розділів науково-дослідної частини повинен починатися з нової сторінки.

План реалізації проєкту (до 2 сторінок) є організаційно-підготовчим розділом і містить інформацію щодо термінів початку та закінчення роботи над курсовим проєктом, а також послідовні етапи щодо його реалізації. До захисту курсового проєкту допускаються студенти, які мають письмову рекомендацію наукового керівника.

У паспорті курсового проєкту (обсяг до 2 сторінок) подається обґрунтування вибору теми, її актуальність, мета, завдання, короткий аналіз змісту, призначення розробки й особливості використання. Розшифровуються специфічні поняття і терміни.

Обсяг і структура роботи.

Обґрунтуванням вибору теми є її актуальність на даному етапі розвитку освіти. *Актуальність* теми має бути представлена у формі стислого аналізу наукових доробок учених із вказаної проблеми і порівняння існуючих висновків і описів. *Мета* передбачає виявлення наукових фактів, формулювання закономірностей, обґрунтування доцільності використання курсового продукту. *Завдання* – це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. *Об'єкт* – процес або явище, обране для дослідження, що породжує проблемну ситуацію. *Предмет дослідження*, включений до об'єкту дослідження, – окрема сторона чи частина об'єкту дослідження.

матеріали: flash-cards, роздаткові, картки, ігри, кросворди... Можна придумати тематичні казочки чи історії по темі проєкту.

Можна розробити курсовий продукт в різних форматах: великий (напр. твістер), настільна гра (як монополія), електронна гра на основі однакових завдань.

Студентські електронні ресурси дистанційного року навчання

<https://www.facebook.com/groups/IFteachingEnglish>

Фото і відео. На захисті проєкту доречно показувати презентацію та відео з елементами проєкту. Можна у процесі виготовлення продукту робити фото, і зняти відео, де ви працюєте з дітьми використовуючи продукт. З школярами, родичами чи сусідами, головне, щоб була практична складова.

Безпека, функціональність, практичність, естетичність

Не-електронна версія курсового продукту має бути безпечною для дітей (м'який матеріал, rolifoam, фетр, яскравий, нетоксичний, в стилі НУШ), до нього варто зробити анотацію-інструкцію з вправами і завданнями та електронний відповідник.

Кілька онлайн інструментів:

<https://learningapps.org/>

<https://www.powtoon.com/>

<https://www.storyboardthat.com/>

<https://www.joomag.com/>

<https://www.flipsnack.com>

<https://padlet.com/dashboard>

<https://plickers.com/>

Додаток К

поради до оформлення

Вибір лексики та візуальне оформлення.

Доречно в прикладах використовувати лексику, яка актуальна, цікава і зрозуміла для учнів конкретної вікової групи. Напр. Kate likes to play with her brother чи Denis has a great Youtube chanel. а не Mr Brown speaks about weather.

Ілюстрації варто підбирати барвисті, яскраві, дитячі, модні, унікати Фіксіків, Маші, Смешаріків. Краще герої англomовних чи українських мультяків у гарній графічній якості. Зразочки студентських мальованих постерів тут: <https://photos.app.goo.gl/fTRzedohhDRwWHb82>

Ідеї формату фізичного курсового продукту з варіантом самостійного виготовлення чи замовлення і доставки онлайн:

- предмети інтер'єру для організації інклюзивного освітнього простору
- стаціонарний навчальний стенд, портабельний банер...
- магнітна (фетрова...) дошка з рухомими словами, фігурками, знаками
- міні театр (тіней, пальчиковий), м'які книжечки з тканини..

Перед виготовленням кінцевого продукту варто узгодити з викладачем вигляд продукту, наповненість, показати макет, надіслати електронний варіант..

Інтерактивність та багатоформатність.

Було б добре, якщо діти могли б працювати з курсовим продуктом інтерактивно: переміщувати фігурки чи слова, змінювати, додавати (заламіновані на липучках, чи з фетру, чи на магнітиках..) Можна розробити додаткові

Основна частина курсового проекту (обсяг до 10-15 сторінок) складається з двох-трьох розділів, у яких висвітлюється суть дослідження: педагогічна ідея, її методичне втілення, практична реалізація.

I розділ (підрозділи, пункти). Розкриває теоретичні аспекти дослідження: містить аналіз та визначення базових понять теми дослідження, висвітлює аспекти передового педагогічного досвіду та освітніх інноваційних технологій.

II розділ (підрозділи, пункти) може розвивати проблематику методичного втілення чи складатися з опису практичного застосування та методичних рекомендації щодо роботи із курсовим продуктом у роботі з вихованцями ЗДО (мультимедії, посібника, збірника вправ, методів, практичних завдань, методичних рекомендацій, плакатів, стендів тощо).

У висновках (обсяг до 2 сторінок) коротко формулюються основні результати, вказуються умови реалізації, можливості застосування та особливості використання розроблених рекомендацій. Висновки формулюють у відповідності до кожного поставленого завдання.

Список використаних джерел оформлюється згідно з чинними вимогами (стандарту оформлення бібліографії). У тексті обов'язкові посилання на використані джерела.

Додатки. При потребі частину матеріалу (презентації, відеоматеріали, таблиці, схеми, рисунки, розробки уроків, практичні рекомендації тощо) можна винести в кінець курсової роботи й оформити у вигляді додатків. Додатки нумеруються великими буквами українського алфавіту (за винятком літер: Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ), наприклад: «Додаток А». Кількість додатків не обмежується. Кожен додаток має свій заголовок і починається з нової сторінки.

Курсовий продукт являє собою практичне втілення пошукової та практичної роботи під час роботи над проектом. Він повинен бути актуальним, ресурсним, функціональним, практичним та естетичним. Можна апробувати та вдосконалювати курсовий продукт під час студентської практики. Ідеї курсових продуктів обов'язково узгоджуються з керівником. До виконаного курсового продукту розробляється анотація – свого роду інструкція до використання.

ЗАХИСТ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Захист курсових проєктів проводиться на відкритому засіданні комісії, до складу якої входять: заступник директора з навчальної роботи, завідувач відділення, голова циклової комісії, керівники курсових проєктів, студенти.

Доповідь студента під час захисту повинна складатися із:

- озвучення теми дослідження, мети і поставлених завдань на початку дослідження;
- короткого звіту про реалізацію завдань та результати виконання кожного етапу курсового проєкту;
- обґрунтування особистого внеску студента у вирішення поставлених завдань;
- обґрунтування актуальності, доцільності та ефективності використання курсового продукту у роботі з учнями ЗДО;
- висновків та перспектив подальшої роботи.

Доповідь під час захисту може супроводжуватися мультимедійною презентацією і тривати повинна приблизно 5-7 хвилин.

іноземну мову як інструмент отримання нової інформації та контактування. Виявляє здатність застосовувати набуті знання та вміння іншомовного спілкування в нових умовах. Активно включається у комунікативні дії іноземною мовою та правильно використовує невербальні засоби спілкування.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування мовленнєвої компетентності у площині оволодіння іноземною мовою може відбуватися шляхом:

підтримки інтересу дитини до опанування іноземною мовою завдяки розширенню знань про інші країни, народи тощо;

заохочення дитини до активізації набутих іншомовних знань в розважальних і пізнавальних заходах (безпосередньо та через технічні засоби);

забезпечення помірно обмеженого доступу до навчальних і розвивальних комп'ютерних ігор з елементами іноземної мови;

використання аудіо- та відеоматеріалів іноземною мовою.

Про Базовий компонент дошкільної освіти в Україні на сайті МОН <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>

Додаток И

Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу.

Варіативний складник. Освітній напрям «Мовлення дитини. Іноземна мова»

Мовленнєва компетентність у сфері іноземної мови — це оперування дитиною на базовому рівні основами іншомовних фонетичних, лексичних і граматичних знань у процесі аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення.

Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до іноземної мови як засобу комунікації; мотивована на цінність іншомовного спілкування з однолітками та дорослими. Свідомо демонструє позитивну (вербальну та/або невербальну) реакцію на присутність іноземної мови в довкіллі. Проявляє почуття поваги до національної культури інших народів; дотримується мовленнєвого етикету під час спілкування іноземною мовою, зокрема притаманного народу-носію мови.

Сформованість знань й умінь: диференціює на слух звуки іноземної мови, фонетично правильно оформлює власне мовлення. Ситуативно зумовлено застосовує іншомовні лексичні одиниці. Граматично правильно поєднує слова у словосполучення та нескладні речення. Демонструє базову сформованість умінь сприймати на слух та розуміти зв'язне іноземне мовлення, включаючи пасивний мінімум. Ініціює та активно бере участь у нескладних діалогах з однолітками та дорослими в межах пізнавальних інтересів. Розуміє та свідомо відтворює доступні приклади іншомовних римованих та прозових творів.

Навички: розуміє існування багатомовності та полікультурності в сучасному світі. Свідомо сприймає

Після доповіді студент відповідає на запитання керівника проекту та присутніх.

Оцінка курсового проєкту є комплексною, в якій враховується:

- якість роботи (змісту й курсового продукту);
- своєчасність виконання;
- уміння обґрунтувати положення та результати;
- професійність виступу з презентацією фрагментів роботи.

Оцінка визначається як сума балів за суть, оформлення й представлення до захисту згідно з наведеною нижче шкалою:

Оцінювання за 5-бальною системою

Оцінка «5»

Курсовий проєкт оформлений відповідно до вимог; зміст його у повному обсязі відповідає темі та визначеній меті; висновки відповідають завданням дослідження. Студент повністю висвітлює зміст проблеми дослідження, вільно володіє спеціальними термінами; послідовно викладає матеріал, використовує нормативні документи; впевнено і правильно застосовує одержані знання з даної дисципліни і суміжних дисциплін для вирішення практичних завдань; не робить граматичних помилок; розкриває зміст, актуальність, доцільність та ефективність використання курсового продукту у роботі з дошкільниками.

Оцінка «4»

Курсовий проєкт оформлений відповідно до вимог; зміст його у повному обсязі відповідає темі та визначеній меті, але є незначні недоліки методичного чи стилістичного характеру; висновки відповідають завданням

дослідження, але можуть бути недостатньо обґрунтованими. Студент розкриває основний зміст матеріалу, точно використовує спеціальні терміни, не допускає грубих граматичних помилок; можливі у відповідях одна-дві неточності в термінології, які не змінюють суті одержаних результатів; розкриває зміст, актуальність, доцільність та ефективність використання курсового продукту у роботі з дошкільниками з незначними неточностями.

Оцінка «3»

Курсовий проєкт не повністю оформлений відповідно до вимог; зміст його частково відповідає темі та визначеній меті; висновки не повністю відображають завдання дослідження. Зміст питання студент розкриває частково, не завжди послідовно; не пов'язує свої відповіді з раніше висвітленою інформацією у роботі; відповіді неповні, але суть питання в цілому висвітлена; для вирішення практичних завдань застосовує одержані знання з деякими труднощами; тільки частково розкриває зміст, актуальність, доцільність та ефективність використання курсового продукту у роботі з дошкільниками.

Оцінка «2»

Курсовий проєкт виконаний не у повному обсязі, не відповідає вимогам. Студент не орієнтується у змісті курсового проєкту, не може пояснити застосування курсового продукту. Студент, який не отримав позитивної оцінки при захисті курсового проєкту, відраховується з вищого навчального закладу.

Сидорів С. До питання ресурсної готовності майбутнього вчителя початкової школи при проведенні уроків англійської мови в умовах інклюзивної освіти / С.М. Сидорів. Педагогічні інновації в початковій школі: матеріали науково-методичного семінару – Івано-Франківськ, 2017. – С. 83—87. (заг. к. с. 115 с.)

Dubkovetska I., Budnyk O., Sydoriv S. Implementing inclusive education in Ukraine: problems and perspectives. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 2016. Vol. 3, No. 2-3, С. 99—105.

Сидорів С.М. Курсові проекти з методики викладання англійської мови як засіб поширення принципів інклюзивної освіти, співзвучні з ідеями Нової української школи. *Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій*. матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Івано-Франківськ, 11-12 жовтня 2018 р. / Упоряд. Гуменюк І.В., Джус О.В., Кучерак Н.В., Труш Н.В., Паска Т.В., Сидорик Ю.Р. – Електронні дані. (Об'єм: 8,9 Мб). Івано-Франківськ: НАІР, 2018. Ч. 1. С. 396—404.

Sergiy Sydoriv Inclusive Education in the Ukrainian Carpathians: Comparing Disability Access between Ukraine and the U.S./ Порівняльний аналіз доступу осіб з інвалідністю до освітніх послуг в Українських Карпатах // Міжнародна конференція Аппалачі-Карпати: сталий розвиток гірських регіонів: патерни, проблеми, перспективи / Conference: Appalachians/Carpathians: Sustainable Development in Mountain Regions: Patterns, Problems, and Prospects. Yaremche, September, 19, 2017.

Blyznyuk T, Sydoriv S. Ensuring the personality-centered approach in inclusive education. Scientific Bulletin of Chem-Section of Pedagogy. 2017. №1. С. 33—43.

Дацьо Н., Гошовський В., Якимів О., Маланчій В., Сидорів С. Нічого про нас без нас / Nothing about us without us : poradnik dla учасників інклюзивного процесу. / за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : Руса4ка, 2018. 44 с.

Сидорів С. Інклюзивна освіта в Україні та США: First-hand experience. Гірська школа: сучасні виклики і перспективи розвитку. Івано-Франківськ, 2017. С. 355—369.

Оцінювання за 100-бальною системою

Оцінювання науково-дослідної частини та доповіді	0-50 балів
Суть роботи	
Обґрунтування теми (актуальність, практична значимість, формулювання мети і завдань, структурованість)	0-10
Розробка методів, засобів і способів контролю знань	0-10
Оформлення роботи згідно з вимогами	
Структура (зміст, вступ і висновки)	0-5
Оформлення списку використаних джерел	0-5
Захист роботи	
Доповідь на захисті та відповіді на додаткові питання	0-10
Презентація для візуалізації доповіді	0-10
Оцінювання курсового продукту	0-50 балів
Творчий підхід та оригінальність у створенні курсового продукту	0-10
Естетичність зовнішнього виду продукту	0-20
Функціональність, зручність у використанні	0-20
Підсумкова оцінка	0-100 балів

ДОДАТКИ

- Навчальний курикулум з інклюзивної освіти / уклад. Л. М. Сидорів, О. А. Тельна, Т. М. Цегельник, С. П. Яланська, Н. М. Атаманчук, О. С. Деркачова, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 198 с.
- Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.
- Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 4-6 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 265 с.
- Sydoriv, S. (2020). Organizing and Sustaining Inclusive Learning Environment: International Practices . *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 7(1), 122-128. <https://doi.org/10.15330/jpnu.7.1.122-128>
- Тельна О. А., Маланчій В. О., Дацьо Н. О, Сидорів С. М., Селепій О. Д., Весніна Н. В., Приймак Н. П., Сидорів Л. М. Сходинки інклюзії : наук.-практ. посібник для педагогів, студентів та батьків. / за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2019. 155 с.
- Budnyk, O. & Sydoriv, S. (2019) Social and pedagogical aspects of the development of inclusive education. *Sociální pedagogika / Social Education*, 7(1), 36–48. <https://doi.org/10.7441/soced.2019.07.01.03>
- Сидорів С.М. Інклюзивні практики у формуванні характеру дитини Inclusive Strategies and Practices in Developing Child's Character // Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції «Психологічні аспекти формування характеру дитини». – Івано-Франківськ : НАІР, 2019. – 118 с.

5. Проект «Дивогра», який розробляє та видає книжки та ігри для розвитку мовлення у людей з розладами спектра аутизму та мовленнєвими порушеннями <http://www.dyvogra.com/>
6. Planning Playtime <https://planningplaytime.com>
7. Обладнання для ресурсної кімнати в ДНЗ <https://b-pro.com.ua/katalog/inklyuzivna-osvita>
8. Оформлення кабінетів НУШ <https://vemakids.com.ua> <https://factor-r.com.ua>
9. Товари для впровадження інклюзії <https://inkluzia.com.ua>
10. Картки Домана <https://kartochki-domana.com.ua>
11. Програми розвитку дітей на сайті МОН <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
12. Ідеї обладнання для людей з ООПІ <https://www.facebook.com/koroglu.ondort>
13. Як створити інноваційне розвивальне предметне середовище <https://ezavdnz.mcfra.ua/868804>
14. Місячник-інтенсив КРОКИ ІНКЛЮЗИВНИМИ ПРОСТОРАМИ 5: організація інклюзивного освітнього середовища онлайн <https://cutt.ly/kxwENJ5>

Друковані джерела

Sydoriv, S. (2020). *Human rights, diversity, equality – developing inclusive learning environment: a companion for students and young professionals / Права людини, різноманітність, рівність – творимо інклюзивне освітнє середовище засобами англійської за професійним спрямуванням: навчально-методичний посібник.* Ivano-Frankivsk, Kushnir publishing.

Додаток А

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Івано-Франківський фаховий коледж
Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дошкільна освіта»

КУРСОВИЙ ПРОЄКТ

зі спеціалізації «Англійська мова»
на тему

Студентки (студентів) _IV_ курсу, групи _____
спеціальності 013 «Дошкільна освіта»

_____	_____
(прізвище та ініціали)	(оцінка)
_____	_____
(прізвище та ініціали)	(оцінка)
_____	_____
(прізвище та ініціали)	(оцінка)

Керівник: Сидорів Сергій Мирославович, викладач вищої категорії

Члени комісії: _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Члени комісії: _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Члени комісії: _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Івано-Франківськ – 2021 рік

ЗМІСТ

ПАСПОРТ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ	5
РОЗДІЛ 1 (Заголовок розділу)	
1.1 (Заголовок підрозділу)	
1.2	
1.3.....	
РОЗДІЛ 2 (Заголовок розділу)	
2.1 (Заголовок підрозділу)	
2.2.	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

- залучення батьків та родини як рівноправних партнерів та перших вчителів своїх дітей до навчального процесу;
- мультикомандний підхід у навчанні та вихованні дітей, що передбачає залучення педагогів, батьків та спеціалістів;
- відповідність рівня складності завдань здібностям дитини;
- рівний доступ до навчання в загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною за місцем проживання;
- універсальний дизайн в навчанні.

При виконанні проєкту рекомендується послуговуватися позитивною мотиваційною лексикою, звертати увагу на мультисенсорний підхід та різні (альтернативні) способи подачі матеріалу (візуальний, звуковий, тактильний..), розробити аудіо-супровід та субтитрування чи зробити індивідуальний набір наочності... Якісних дидактичних та методичних матеріалів обмаль – отож проєкт, який враховує особливі освітні потреби є перспективним.

Інтернет ресурси з ідеями, щодо організації інклюзивного освітнього середовища

1. Спільнота Інклюзія без кордонів / Inclusion without borders
<https://www.facebook.com/groups/InclusionUA>
2. Група проєкту «Без кордонів: розвиток і підтримка інклюзивної освітньої спільноти»
<https://www.facebook.com/groups/InclusiveEducationCommunity>
3. Сайт проєкту «Без кордонів: розвиток і підтримка інклюзивної освітньої спільноти»
<http://inclusion.org.ua>
4. [Експертно-інформаційний центр з універсального дизайну в Україні](https://ud.org.ua/) <https://ud.org.ua/>

учасником міжнародної програми співпраці «Без кордонів: розвиток та підтримка інклюзивної освітньої спільноти». Викладачі та студенти проводять теоретичну та практичну роботу з інклюзії дітей з особливими освітніми потребами, тому рекомендується під час розробки курсових проєктів звертати увагу на впровадження та організацію інклюзивного освітнього середовища, включати елементи інклюзивної освіти у тему проєкту, літературу і курсовий продукт.

Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;

Принципи інклюзивної освіти:

- самоцінність людини незалежно від її можливостей, здібностей і досягнень;
- здатність кожної людини відчувати та думати;
- право кожної людини бути почутою та на спілкування;
- підтримка та взаємодія з однолітками;
- реальні взаємостосунки;
- задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини;
- адаптація освітньої та інших систем до потреб дитини, а не навпаки;
- визнання спроможності до навчання кожної дитини та, відповідно, необхідність створення суспільством відповідних умов для цього;

Додаток В

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Івано-Франківський фаховий коледж
Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дошкільна освіта»

Дисципліна **Курсовий проєкт зі спеціалізації**
«Англійська мова»

Курс IV

Група _____

План реалізації та рецензія на курсовий проєкт

(прізвище та ініціали студента (студентів))

Тема роботи _____

Дата видачі завдання _____

Термін здачі закінченої роботи _____

Рецензія на курсовий проєкт

Роботу рекомендовано до захисту

_____ Керівник _____ Сидорів С.М.
 (дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток 3

Інклюзія та інклюзивне освітнє середовище

Згідно чинних законів Про освіту (2017) та Про дошкільну освіту:

- У всіх типах закладів дошкільної освіти при реалізації права дітей на дошкільну освіту враховуються особливі освітні потреби у навчанні і вихованні кожної дитини, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами відповідно до принципів інклюзивної освіти.
- Для задоволення освітніх, соціальних потреб, організації корекційно-розвиткової роботи у складі закладів дошкільної освіти на підставі письмового звернення батьків або законних представників особи з особливими освітніми потребами в обов'язковому порядку утворюються інклюзивні та/або спеціальні групи для виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами.
- Діти з особливими освітніми потребами можуть перебувати до семи (восьми) років у спеціальних закладах дошкільної освіти (групах) та інклюзивних групах закладів дошкільної освіти.
- Наповнюваність груп у закладах дошкільної освіти становить: ... в інклюзивних групах - не більше трьох дітей з особливими освітніми потребами.

Таким чином діти з особливими освітніми потребами та інвалідністю мають право і можуть перебувати, виховуватися і навчатися в закладах дошкільної освіти за місцем проживання.

Незважаючи на недовгий строк впровадження інклюзивного навчання на державному рівні, Івано-Франківський фаховий коледж має досвід ефективних і позитивних практик, будучи організатором Всеукраїнського консорціуму з інклюзивної освіти та

- завдань, які будуть подаватися в індивідуальній, парній та роботі в малих групах на занятті;
- ✓ естетична та невербальна комунікація прогресивних ідей, наприклад на перервах, під час батьківських зборів, гостьових візитів чи педагогічної практики.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ:

Комплект матеріалів, як форму наочного навчання можна використовувати у вигляді демонстраційного та роздаткового матеріалів, на лекційних, практичних заняттях, під час індивідуальної та самостійної роботи.

Можливі: фізичне (постер, додаткові матеріали) та віртуальне і дистанційне (онлайн, мультимедіа-проектор, дисплей) презентування.

Форми використання комплекту матеріалів викладачем чи педагогом ПШ та ЗДО:

- ✓ первинне засвоєння основ теми;
- ✓ робота з підручником та додатковими джерелами і літературою;
- ✓ контроль та самоконтроль знань;
- ✓ повторення та доповнення тем;
- ✓ встановлення внутрішньо предметних та міжпредметних зв'язків;
- ✓ застосування елементів універсального дизайну та інклюзивних практик при подачі і засвоєнні навчального матеріалу та оцінюванні.

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Назва етапу	Види діяльності	Виконавці	Термін виконання
Підготовчий	Вибір теми курсового проєкту Розробка основоположного питання і проблемних питань		04.02.2021 16.02.2021
Моделюючий	Формулювання завдань, які слід вирішити. Вибір засобів і методів вирішення завдань. Визначення способів збору та аналізу інформації. Визначення способу представлення результатів (форми курсового продукту) Розподіл завдань (обов'язків) між учасниками проєкту.		
Діяльнісний	Опрацювання джерел необхідної інформації Поетапне виконання завдань проєкту Аналіз інформації Формулювання висновків.		

Заключний	<p>Доопрацювання проекту з урахуванням зауважень і пропозицій керівника</p> <p>Аналіз виконання проекту, досягнутих результатів (успіхів і невдач і їх причин)</p> <p>Підготовка звіту про хід виконання проекту з поясненням отриманих результатів (можливі форми звіту: усний звіт, усний звіт з демонстрацією матеріалів, письмовий звіт)</p> <p>Публічний захист проєктів</p>		
-----------	---	--	--

Студент(и) _____

Керівник _____
 (прізвище) (підпис)

“ ” _____ 20__ р.

Розділ навчального матеріалу подається частинами, зручними для сприйняття. Інформація відрізняється чіткістю, лаконічністю, доступністю.

Різні способи візуалізації створюють особливу наочність завдяки розташуванню елементів змісту в нелінійному вигляді та виокремленню логічних та причинно-наслідкових зв'язків між ними. Така наочність дозволяє довгочасне запам'ятовування матеріалу.

ІНКЛЮЗИВНІ ОСОБЛИВОСТІ:

- ✓ відповідне графічне вирішення,
- ✓ актуальна лексика та соціокультурні-ситуації для дошкільників і початківців;
- ✓ ілюстративний та текстовий матеріал: смайлики, наївні дитячі і авторські малюнки, персонажі та алюзії до дитячих вітчизняних та зарубіжних фільмів,
- ✓ дружня кольорова гама та шрифти для людей з дальтонізмом,
- ✓ піктограми, вербалізація та контроль емоційних станів, що допомагає при роботі з людьми з розладами аутичного спектру;
- ✓ універсальний дизайн в освіті (аудіокниги, iPod, піктограми)..
- ✓ мотивація, підняття самооцінки та віри в свої сили;
- ✓ ствердження ідеї різності та рівності, закріплення позитивної можливості та згуртування учасників навчально-виховного процесу;
- ✓ правила гармонійного співжиття, взаємодопомоги та кооперації. Ввічливі форми звертання, навички просити, отримувати та надавати дозвіл. Уміння домовлятися, визначати та дотримуватись правил;
- ✓ анкоризація уваги та рекапітуляція знань, вражень та уявлень, отриманих під час виконання інших

ПЕРЕЛІК ЗАПРОПОНОВАНОГО МАТЕРІАЛУ:

- ✓ Портфельний постер, стійкий до механічних та інших впливів. Формат 80 x 180 см. Повноколірний друк фарбою екосольвент (нетоксична та безпечна для використання у житлових приміщеннях та при роботі з дітьми);
- ✓ Додаткові друківані матеріали;
- ✓ матеріали проекту в електронній формі (цифровий постер у форматах jpg та TIFF (файл злитий, без слоїв, без альфа-каналів, без масок, кольорова модель СМУК, профіль – Euroscale Coated v.2));
- ✓ електронна наочна презентація.

ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ:

Запропоновані матеріали забезпечуватимуть студенту, викладачу, педагогу ПШ та ЗДО можливість для:

- ✓ Впровадження інклюзивних практик;
- ✓ Соціалізації учнів;
- ✓ Інформаційної підтримки;
- ✓ Ілюстрування;
- ✓ Економії часу і матеріальних засобів;
- ✓ Електронного редагування зображення та тексту в графічних редакторах, зміни розмірів без втрати візуальної якості.

Використання візуально-мультимедійного інтерактивного наочного комплексу з формування іншомовної компетенції дошкільників та учнів початкових класів з врахуванням інклюзивного компонента та електронного ресурсу може проводитися на будь-якому етапі заняття.

Запропонований комплект матеріалів відповідає всім дидактичним принципам: науковості, систематичності, послідовності, зв'язку з практикою, доступності, наочності.

Додаток Г

ПАСПОРТ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ (взірець)

Назва проекту "Педагогічні умови використання англomовного дитячого фольклору як засобу формування мовленнєвої компетенції дошкільника з елементами інклюзії".

Проблема та її актуальність Сучасні тенденції розвитку суспільства спричиняють появу нових підходів до вивчення іноземних мов. Даний курсовий проект адресує питання раннього вивчення мов та організацію інклюзивного освітнього середовища через призму традиційного використання фольклору в дошкільлі. Проблема формування комунікативних компетентностей дошкільників особливо актуальна в час глобалізаційних змін. Комунікативні компетенції, зокрема іноземною мовою, визначені ключовими в Концепції нової української школи, але нестача дидактичних та методичних (в тому числі наочних) матеріалів саме для дошкільників диктує потребу в їх розробці, адаптації та вдосконаленні. Виклики часу, зокрема провадження інклюзії та інтегрованого навчання в освітній процес вимагають розробки нового підходу до вивчення граматичних категорій, лексичних одиниць та формування соціальних навичок. Опанувати комунікативну компетенцію англійської мови, не перебуваючи в країні досліджуваної мови, завданням учителів є створення реальних й уявних моделей спілкування на уроці іноземної мови, використовуючи для цього різні методи й прийоми роботи.

Автори - розробники проекту Квіткова Валентина Андріївна
Веселовська Інна Петрівна
Софій Роксолана Федорівна

Цільова група Педагоги закладів дошкільної освіти, студенти, викладачі англійської мови, фахівці з освітньої інклюзії

Мета проекту Збір, аналіз, узагальнення та опрацювання інформації про умови, форми, методи і прийоми застосування фольклорних матеріалів при вивченні англійської мови на початковому етапі.

Завдання проекту

- опрацювати теоретичний аспект проблеми;
- розкрити сутність понять інклюзивна освіта, етапи та методи роботи з казкою, візуальні засоби навчання, метод проектів, граматичні казки, лексичні казки.
- означити основні вимоги до вчителя у плануванні та застосуванні засобів наочності під час вивчення англійської мови
- розробити та виготовити візуальний наочний комплекс формування іншомовної компетенції та пакет навчально-методичних матеріалів, що забезпечують розкриття змісту проекту;
- розробити рекомендацію-анотацію щодо використання аудіо-візуального наочного комплексу формування іншомовної компетенції на тему «Nursery Rhyme: Little Bo-Пієр»

Очікувані результати Навчальний стенд «Nursery Rhyme Little Bo-Пієр»

Характеристика проекту:

ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОДУКТУ: Візуально-мультимедійний інтерактивний наочний комплекс з формування іншомовної компетенції учнів початкових класів з врахуванням інклюзивного компоненту та електронний ресурс призначений для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи, викладачів вищих навчальних закладів спеціальності «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», викладачів англійської мови, спеціалістів з освітньої інклюзії, а також студентів з особливими освітніми потребами та інвалідністю.

МЕТА РОЗРОБКИ:

- ✓ методичний та дидактичний супровід дисципліни «Методика навчання англійської мови в дошкільних[закладах]»;
- ✓ допомога педагогам щодо структурованого викладу матеріалу;
- ✓ оптимізація самостійної роботи учнів та студентів;
- ✓ контроль та самоконтроль знань;
- ✓ організація різних форм роботи з педагогами та дошкільниками в межах закладу дошкільної освіти;
- ✓ впровадження принципів інклюзивного навчання та інноваційних технологій;
- ✓ пропаганда ідей взаємопідтримки, поваги, соціально прийнятих правил поведінки, рівних прав та можливостей, адвокації, самоадвокації, нульової толерації булінгу, гендерної паритетності, патріотизму та запрошення до активної і творчої позиції вже в дошкільному віці,
- ✓ інтеграція інклюзії у вивчення англійської мови на рівні дидактичних засобів навчання.

АНОТАЦІЯ

Візуальний інтерактивний наочний комплекс з формування іншомовної компетенції учнів початкових класів з врахуванням інклюзивного компоненту, електронний ресурс

«назва курсового продукту, наприклад Nursery Rhyme Little Bo-Peep»

- ✓ *За* Інформаційний проектною діяльністю; Довготривалий
- ✓ *За* тривалістю; Груповий
- ✓ *За* кількістю учасників.

Терміни реалізації проекту Презентація проектного продукту 01.02.2021.- ____.05.2021

Додаток Д

Оформлення списку використаних джерел

Робота має базуватися на релевантних друкованих та електронних працях сучасних науковців, методистів та авторів державною та англійською мовою до яких студент може мати фізичний чи електронний доступ. Рекомендується використовувати твори, видані після 2010 року. Кількість джерел – не менше 15.

У тексті курсового проєкту посилання на джерело оформлюється у квадратних дужках із зазначенням порядкового номера джерела та сторінкою, наприклад, [5, с.18], де 5 – порядковий номер джерела у списку використаних джерел, 18 – номер сторінки, з якої взято матеріал.

Поряд з цитуванням праць вітчизняних авторів заохочується використання джерел англомовних авторів. Найпоширеніший міжнародний формат цитування - [APA style](#). Наприклад:

Sydoriv, S. (2020). Organizing and Sustaining Inclusive Learning Environment: International Practices . *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 7(1), 122-128. <https://doi.org/10.15330/jpnu.7.1.122-128>

60. Технологія організації парного і групового спілкування на уроках англійської мови у ЗДО
61. Формування громадянської позиції на уроках англійської мови в ЗДО.
62. Формування у дошкільників навичок культурної комунікації в інтернеті

45. Педагогічні умови використання ІКТ при вивченні англійської мови на початковому етапі
46. Педагогічні умови застосування авторських методик навчання англійської мови на ранньому етапі
47. Педагогічні умови застосування авторської цифрової мультимедії на уроках англійської мови в ЗДО
48. Педагогічні умови застосування візуальних наочних засобів у навчанні англійської мови дошкільників.
49. Педагогічні умови застосування дитячих римівок та віршиків (Nursery Rhymes) на уроках англійської мови у ЗДО
50. Педагогічні умови національного виховання на уроках англійської мови в ЗДО.
51. Розвиток діалогічної мовленнєвої компетентності дошкільників з використанням методів комбінованої наочності
52. Розвиток іншомовної монологічної компетенції дошкільників за допомогою комбінованої наочності
53. Розвиток комунікаційних навичок дошкільника в умовах дистанційного навчання.
54. Розвиток мислення дошкільників на уроках іноземної мови
55. Розвиток пізнавальної активності дошкільників у навчанні монологічного мовлення іноземної мови на казковому матеріалі
56. Розвиток пізнавальної активності дошкільників у навчанні монологічного мовлення іноземної мови на казковому матеріалі
57. Розвиток соціокультурної компетентності дошкільників на уроках іноземної мови
58. Роль і місце наочності на уроках іноземної мови на початковому етапі
59. Тестування вмінь аудіювання на початковому етапі

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 3. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 4. Sydoriv, S. (2020). <i>Human rights, diversity, equality – developing inclusive learning environment: a companion for students and young professionals.</i> Ivano-Frankivsk, Kushnir publishing.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	<p>2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
<p>Чотири і більше авторів</p>	<p>1. Тельна О. А., Маланчій В. О., Дацьо Н. О., Сидорів С. М., Селепій О. Д., Весніна Н. В., Приймак Н. П., Сидорів Л. М. Сходінки інклюзії : наук.-практ. посібник для педагогів, студентів та батьків. 2-ге вид., випр. та доп. / за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2019. 156 с.</p> <p>2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>3. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>4. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p>
<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>

- 29.Методика застосування новітніх прийомів навчання англійської мови у ЗДО
- 30.Методика навчання іноземної мови: історія та сучасність.
- 31.Методика стимуляції творчості дошкільників англійською мовою засобами інтернету
- 32.Методика формування екологічної грамотності дошкільників засобами наочності на уроках англійської мови
- 33.Методика формування мовленнєвої особистості дошкільника на уроках англійської мови.
- 34.Навчання вимови на початковому етапі оволодіння усним мовленням
- 35.Навчання групового спілкування дошкільників за допомогою проблемних завдань
- 36.Навчання навичок письма на початковому етапі вивчення англійської мови.
- 37.Навчання усного мовлення дошкільників з використанням вербальних опор
- 38.Нетрадиційні форми організації навчання та їх використання в ЗДО
- 39.Застосування комунікативної методики на ранньому етапі вивчення англійської мови в ЗДО.
- 40.Організація інклюзивного освітнього простору засобами англійської мови в ЗДО
- 41.Основи формування позитивної мотивації у навчанні дошкільників іноземної мови
- 42.Особливості викладання англійської мови в інклюзивних класах при роботі з слабочуючими дітьми
- 43.Особливості застосування ситуативного підходу до навчання діалогічного мовлення на початковому етапі навчання
- 44.Педагогічні умови використання ігор на уроках англійської мови у ЗДО

14. Використання джазових наспівів як засобу формування іншомовної фонологічної компетенції у ЗДО
15. Використання дидактичних ігор на уроках англійської мови у ЗДО
16. Використання інтернет ресурсів для підготовки майбутнього вчителя англійської мови
17. Використання пісенних творів як засібу стимулювання мовленнєво-мисленнєвої діяльності дошкільників
18. Використання пісенного матеріалу як засобу формування лексичної компетенції дошкільників
19. Використання різних видів наочності у навчанні граматичного матеріалу
20. Використання рухливих ігор для розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників
21. Відображення реалій сучасності при вивченні англійської мови на ранньому етапі
22. Формування патріотичного світогляду при навчанні дошкільників англійської мови.
23. Гра як засіб оптимізації формування лексичної компетенції дошкільників
24. Методика викладання англійської мови в умовах інклюзивної освіти на початковому етапі
25. Методика використання автентичних матеріалів у процесі формування мовної компетенції дошкільників
26. Методика використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови у ЗДО
27. Методика використання наочності у формуванні іншомовної комунікативної компетентності учня
28. Методика застосування навчальних ігор для підвищення ефективності навчання англійської мови на початковому етапі

Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти / уклад. Л. М. Сидорів, О. А. Тельна, Т. М. Цегельник, С. П. Яланська, Н. М. Атаманчук, О. С. Деркачова, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 198 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 7. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 8. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Новицький О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 3. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України.

	Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p>

Додаток Е

Орієнтовна тематика курсових проєктів зі спеціалізації «Англійська мова»

1. Методика організації інклюзивного освітнього середовища при вивченні англійської мови на ранньому етапі
2. Педагогічні умови застосування цифрових навчальних ресурсів під час дистанційного навчання дошкільника
3. Метод розповідання історій (сторітелінгу) у навчанні англійської мови дошкільника
4. Методика використання казки при вивченні англійської мови в ЗДО
5. Педагогічні умови застосування мультисенсорного підходу на уроках англійської мови у ЗДО
6. Навчальні онлайн платформи як ресурс для навчання англійської мови на ранньому етапі
7. Методики вивчення англійської мови у дистанційному навчанні дошкільників
8. Використання англійського дитячого фольклору як засобу формування мовленнєвої компетенції дошкільників
9. Педагогічні умови навчання аудіювання дошкільників
10. Методика навчання говоріння на заняттях з англійської мови у ЗДО
11. Допоміжні та альтернативні засоби навчання комунікації англійською мовою в інклюзивному освітньому середовищі
12. Методики застосування технологій доповненої реальності під час навчання англійської мови дошкільників
13. Використання відеоресурсів як засобу формування лексичної компетенції дошкільнят

Електронні ресурси	1. Конвенція про права дитини. Версія для дітей. Дата публікації листопад 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uni.cf/3iPpVbu (дата звернення: 10.07.2020)
	2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivvydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2017).
	3. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i> . 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06 .

	5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.
Архівні документи	1. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i> . Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Бібліографічні покажчики	1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 2. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман, Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 3. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 4. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Сидорів С. Інклюзивна освіта в Україні та США: First-hand experience. / <i>Гірська школа: сучасні виклики і перспективи розвитку</i> . Івано-Франківськ, 2017. С. 355–369. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.

	<p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i>: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i>: монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i>: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Кононенко Н. Методологія толерантності в системі суспільних відносин. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i>: матеріали VII міжнарод. антитерорист. форуму (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i>: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i>: матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i>: словник термінів</p>

	<p>/ за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>2. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>3. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>